

CAMPAGNELEIDER NINE DE PATER:

**‘De hele
wereld zat
mee te kijken’**

Binnen twee jaar klom Nine de Pater op van vrijwilliger bij Milieudefensie tot campagneleider voor de rechtszaak tegen het klimaatbeleid van Shell. Een internationaal unieke zaak, die in mei 2021 werd gewonnen. ‘Bedrijven kunnen nu niet meer achterover leunen totdat de overheid met klimaatbeleid komt.’

TEKST ALBERT SIKKEMA FOTOGRAFIE ALDO ALLESSIE

Shell moet de uitstoot van CO₂ de komende tien jaar terugbrengen met 45 procent ten opzichte van het niveau in 2019. Dat bepaalde de rechtbank in Den Haag in mei van dit jaar in een klimaatzaak die was aangespannen door Milieudefensie en zes andere milieuorganisaties. De uitspraak baarde internationaal opzien, omdat voor het eerst een bedrijf verantwoordelijk werd gesteld voor gevaarlijke klimaatverandering.

Nine de Pater (29) stond de advocaat van Milieudefensie bij met voorbereidend onderzoek over het klimaat en het beleid van Shell. Sinds 2018 werkte ze voor Milieudefensie aan de rechtszaak, eerst als onderzoeker, daarna als campagneleider. ‘Ik was in 2018, na mijn studie Environmental Sciences in Wageningen, net begonnen als vrijwilliger bij Milieudefensie. Toen kwam er een vacature langs, dat ze een onderzoeker zochten voor de klimaatzaak tegen Shell. Er was al een team bezig met de Shell-case, de advocaat had net een brief aan Shell gestuurd: breng je beleid in lijn met het klimaatakkoord van Parijs, anders beginnen we een rechtszaak tegen jullie. Milieudefensie was al jaren in gesprek met Shell over klimaatmaatregelen en voerde ook acties, maar die werkten niet. Ik werd aangenomen voor de laatste stap: een

rechtszaak. Ik keek er enorm naar uit, ik had het gevoel dat ik ging bijdragen aan iets wat echt een verschil kon maken.’

Waaruit bestond je onderzoek?

‘Ik werkte samen met een collega aan de onderbouwing van de dagvaarding tegen Shell. Ik las bijvoorbeeld de rapporten van het Intergovernmental Panel on Climate Change, dat de wetenschappelijke onderbouwing van de klimaatverandering leverde en die projecteerde hoe gevaarlijk het probleem wordt. We moesten ook uitleggen: wat is het klimaatprobleem? We gingen ervanuit dat de rechter geen expert was en dus moesten we ook uitleggen: wat is CO₂ en hoe komt het in de atmosfeer terecht’

Deed je ook onderzoek naar het beleid van Shell?

‘Ik heb achter hun betoog gekeken, dus naar de investeringen, de cijfers, de absolute CO₂-uitstoot van het bedrijf. Ik las de jaarrapporten van Shell, waarin onder meer de investeringen staan uitgelegd, en bestudeerde de database met gegevens van fossiele energiebedrijven. Daaruit konden we opmaken dat Shell niet onderweg is naar het halen van haar eigen klimaatdoelen. De investeringen leiden in de komende tien jaar tot groeiende CO₂-emissies. Hun >

UITSPRAAK KLIMAATZAAK

Volgens de rechtbank is het Haagse hoofdkantoor van Shell verantwoordelijk voor de uitstoot van zijn elfhonderd dochterbedrijven, die in zo'n zeventig landen actief zijn. De rechtbank oordeelde in mei 2021 dat Shell op basis van mensenrechten een eigenstandige verplichting heeft 'het zijne te doen om gevaarlijke klimaatverandering tegen te gaan'. Ongeacht of de landen waarin het bedrijf opereert daar naar streven. De rechter maakt een onderscheid tussen de uitstoot die Shell zelf veroorzaakt en de emissies die afkomstig zijn van toeleveranciers en van afnemers, zoals klanten die benzine, diesel en kerosine tanken. Voor de eigen uitstoot geldt een verplichte vermindering met 45 procent. Bij toeleveranciers en eindgebruikers heeft het concern een 'zwaarwegende inspanningsverplichting'.

klimaatambities die ze in persberichten uitspreken, vinden wij niets waard, want die investeringen werken nog dertig jaar door in de CO₂-productie van het bedrijf. Dat is best een technisch verhaal, maar dat bewijs hebben we voorgelegd aan de rechter. Shells klimaatbeleid zit vol met rekentruucs, waardoor het bedrijf kan blijven vervuilen. Dat uitzoeken en uitleggen was lastig, maar het is heel belangrijk geweest in de rechtszaak.'

Julie berekenden niet alleen de CO₂-uitstoot van Shell zelf, maar ook van alle producten die ze aan andere bedrijven leveren.

'Klopt. De Shell-fabrieken zelf produceren 15 procent van de CO₂-uitstoot van Shell, de andere 85 procent komt door de producten die het bedrijf levert aan andere partijen. We vinden dat je die 85 procent moet meerekenen, en dat vinden ook onderzoeksinstituten en het Internationaal Energie Agentschap. Shell vond dat onterecht, maar de rechter gaf ons gelijk.'

Hoe werd je van onderzoeker campagneleider?

'Ik heb anderhalf jaar lang stukken gelezen en argumenten onderbouwd. We deden dit in teamverband, samen met de advocaat en

de andere onderzoeker beoordeelden we alle gegevens en maakten we inhoudelijke afwegingen. Maar de andere onderzoeker vertrok, en niet veel later, begin 2020, ging ook de campagneleider van Milieudefensie weg. Vrij snel daarna ben ik in die functie benoemd. Ik had opeens het meeste inzicht in het klimaatonderzoek en de campagne, dus ik kon snel carrière maken bij Milieudefensie.

'Eind 2019 drong tot me door dat we met een grote unieke case bezig waren. Ik ging naar de klimaatop in Madrid, waar ik voor allerlei panels werd gevraagd, want iedereen wilde weten hoe het ging. Normaal zat ik rapporten te lezen; toen realiseerde ik me opeens: de hele wereld zit mee te kijken. 'In die tijd won ook Urgenda bij de hoogste rechter, de Hoge Raad, de eerste klimaatzaak tegen de Nederlandse staat. Toen bleek dat klimaatactivisten echt op juridische gronden een klimaatzaak kunnen winnen. Dat gaf enorm veel energie.'

Hoe verliep jullie rechtszaak?

'In december 2020 hadden we vier dagen lang hoorzittingen bij de rechtbank in Den Haag. We zaten met een team van Milieudefensie in een naburig hotel en we hadden ons voorbereid op meerdere vragen

‘Het drong tot me door dat we met een unieke case bezig waren’

en scenario's. We hadden gelukkig drie extra onderzoekers tot onze beschikking, want we moesten vaak nachten doorwerken aan aanvullende stukken en pleidooien. Maar de hoorzitting ging heel goed, we hadden ons goed voorbereid op alle tegenargumenten van Shell en veel opties en teksten voorbereid. Tijdens de hoorzitting bleek dat we maar een klein deel nodig hadden voor de zaak. Toch was de uitspraak, de winst, een verrassing, want we wisten niet wat we konden verwachten, we hadden geen referentie.'

Kwam je Wageningse studie van pas?

'Ik heb Environmental Sciences gestudeerd, milieubeleid, met de specialisatie Policy and Economics. Ik heb tijdens de studie veel geleerd over politieke en economische systemen en hoe je daar onderzoek naar doet. In Wageningse colleges staan ook vaak casussen centraal en daardoor leer je om de theorieën te koppelen aan de praktijk. Mijn onderzoek voor Milieudefensie sloot daar heel goed op aan.

'In Wageningen heb ik ook ervaring opgedaan met klimaatacties en -campagnes. Ik zat in de studentenclub Fossil Free Wageningen, waarin we onderzoek deden naar de fossiele industrie en de banden met WUR. Zo ontdekten we dat de banken waar WUR zijn rekeningen had, investeerden in de fossiele industrie. We hebben WUR toen opgeroepen om van bank te veranderen, om een steentje bij te dragen aan het klimaat. In Wageningen waren veel studenten politiek bewust bezig met discussies en informatie-avonden. We mobiliseerden ook studenten voor demonstraties.'

De Shell-case is gewonnen; wat nu?

'Het is nog niet afgelopen, Shell gaat in hoger beroep. Het is afwachten op welke punten het bedrijf het vonnis aanvecht.

Ondertussen schept deze uitspraak wel een precedent. Er zijn veel meer bedrijven die bijdragen aan de klimaatcrisis. Nu de rechter heeft bepaald dat bedrijven geen veroorzaker mogen zijn van gevaarlijke klimaatverandering, moeten zij ook nagaan hoe groot hun aandeel is.'

Bereiden jullie nieuwe zaken voor?

'Nog niet, maar we gaan wel meer bedrijven aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Onze directeur is al op bezoek geweest bij Tata Steel in IJmuiden, een van de grootste vervuilers in Nederland. Maar denk ook aan de luchtvaart - en de transportsector, die veel CO₂ produceren. Door deze Shell-zaak verandert er veel voor bedrijven. Ze kunnen niet meer achterover leunen totdat de overheid met klimaatbeleid komt, ze moeten zelf wat doen.'

Gaan jullie ook voedingsbedrijven benaderen?

'Er zijn ook voedingssectoren die bijdragen aan de klimaatcrisis, ik denk dan met name aan de vlees- en zuivelsector, bijvoorbeeld door de methaanuitstoot en de soja-importe. Voor die industrie heeft het vonnis ook gevolgen. Maar we vinden dat bedrijven in eerste instantie zelf hun verantwoordelijkheid moeten nemen, we gaan niet gelijk nieuwe rechtszaken beginnen. Bovendien: waarom moeten wij dat steeds doen? Andere organisaties kunnen leren van onze aanpak en zelf een zaak aanspannen. We beginnen misschien wel een expertisebureau: hoe pak ik een klimaatzaak aan tegen een bedrijf?'

Waar komt jouw drive voor activisme vandaan?

'Mijn eerste demonstratie was tegen de oorlog in Irak, daar ging ik met mijn moeder en zusje naartoe. Dat was mijn kennis-

making met een massademonstratie. Ik heb altijd een hekel gehad aan onrecht, ik tekende petities van Amnesty International en het Wereld Natuur Fonds. Tijdens mijn studententijd ontstond het besef: willen we iets veranderen, dan moeten we ons organiseren. We moeten bewustzijn omzetten in actie. Als je met genoeg mensen je stem laat horen, word je gehoord. Tijdens mijn studie heb ik vakken gehad waarin ik leerde hoe je dat effectief kunt doen. Wageningen is een goede leerschool geweest.' ■

NINE DE PATER (29)

Functie:

Campagneleider Milieudefensie klimaatzaak Shell

Opleiding:

WUR Bachelor Biology 2014
WUR Master Environmental Sciences, 2018